

Hajléktalanok

— Elmentem éjjelőrnék, hogy napra az uram mellett lehessenek. Nagyon keveset három-négy száz forint táppénzt kaptam, a kórház a többi lefogta. Nem tudom, milyen címen. A pici gyereket felkötöttem a hátamra — mert tolvokcsira nem jutott —, és úgy mentem dolgozni. Azt mondják, hogy nyombeliekéllivel operálják az uramat. Meghalt. Rosszindulatú daganata volt. Ennek már tíz éve. A tízenegy gyerekemből akkor még öt kis-kori volt. A virágárusítást nyugdíj-kiegészítésként csinálom, amíg tudom. Delelőtt az erdőben összeszedem, amit talállok, hóvirágot, vad ibolyát, ököföldöket. Az utolsó vonat-tal feljövök Pestre. Ma este fél 9-re érkezem. Itt éjszaka-zom a Déliben. Négy óraker nyit a piac.

A virágos nem az igazi

Teri néni mesél, mesél és mesél. Hatvanéves. Hetente egyszer vagy kétszer csinálja ezt végig. Cipőt kell venni tizenhárom éves kislának, nagyon drága. Legalább ezer forint egy pár. Az egyik felhőtt lánya is itt van vele. Neki is több gyereke van. Ő is így próbál pénzt keresni. Teri néni lábán sáros, lekoszlott cipő, ruhája „százéves”, teste kicsitvé aszott, derűje és humora meg-szégényít. Nem panaszkodik, valahogy természetesen veszi, hogy ennek így kell lennie.

Hogy ennek mennyire nem így kellene lennie, arról nemzetközi jogszabályok beszélnek. A gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmányának 11. cikkelye szerint „az Egyezségok-mányban részes államok elismerik mindenkinek a jogát ön-maga és családja megfelelő életszínvonalára, ideértve a kelet táplálkozást, ruházódást és lakást, valamint az életkörülmények állandó javulását”.

A virágosoknak — ahogy a pályaudvaron hívják őket — legalább lakásuk van. „Csak” hetente egyszer-kétszer hajléktalanok. A pályaudvaron kívül szegélyben ülnek. Őket nem igazoltatja a rendőr, jól elkitároltunk az „igaziaktól”. Az igazán rendszeres látogatók a pályaudvaron. Hallgatóságosan „betejt” székük, padjuk van. Gyakran fásodnak a betolakodóra, hogy ez az ő helyük. Rengeteg nejlonszatyrot hurcolásnak magukkal. Kora este csevegnek, társaságot élnek — bár van, aki csak maga él-mered —, aztán ki ülve, ki le-dőve nem túl mély álomba merül.

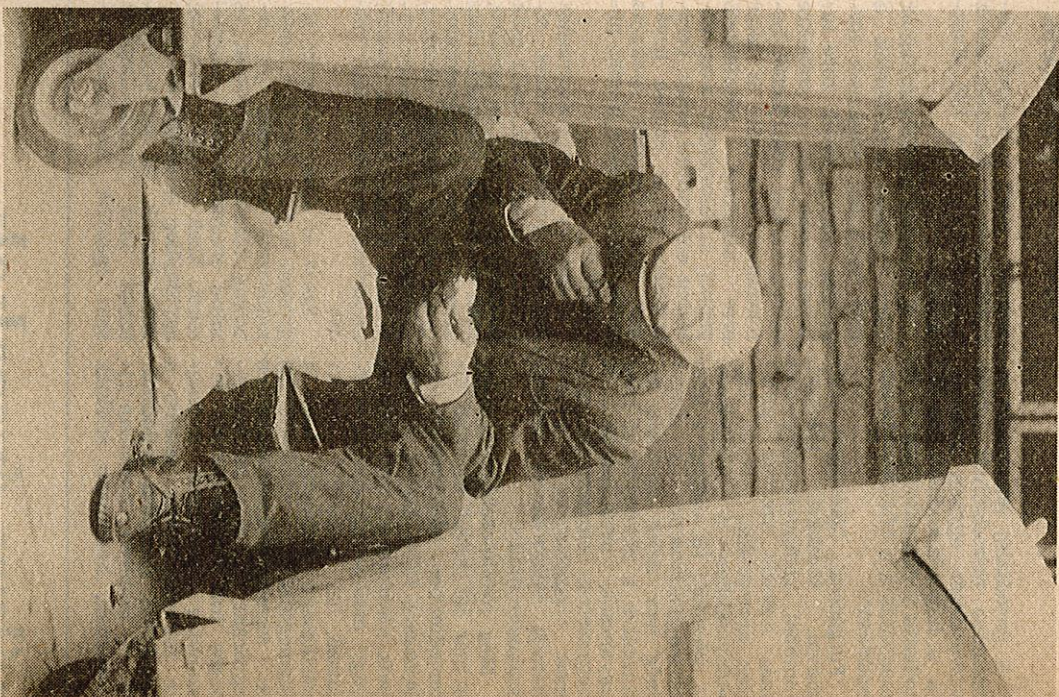
A postás tudja

Emberi sorok. Például Klári nénié. Ő 81 éves. 1945-ig cseled volt vidéken. Aztán feljött Pestre. Budapestben is cseled volt egy rózsadombi úti családnál. Főzött, mosott, takarított, nevelte a gyerekeket. Itt dolgozott és lakott 1979-ig. Aztán kirakták Klári néni. Most pályaudvarokon alszik. Reggel elmegy a köztúróba, utána megkegészül az önkiszolgáló étteremben, majd együfőget, gubérát, galambokat evet. Este „hazamegy” a pályaudvarra. Dolgozott, tehát van nyugdíja. De soha nem lakott ott, ahova a nyugdíját viszik. Viszont jóban van a postással. Amikor a nyugdíj érkezik, küli a címzett ház elé. A postás pedig odaadja neki a nyugdíját...

„A bizottság kezdeményezi a hajléktalanság okának feltárására, meghatározására, foltárasára, megszüntetésére, kezelesére és felszámolására is szolgáló társadalompolitikai — különösen lakás- és szociál-politikai — koncepció, kutatások, szabályozások és szervezeteik sokoldalú szakmai áttekintését és felülvizsgálatát, szükség szerinti átértékelését, a hajléktalanság — mint önálló problémakör — rendszerbe illesztését.”

Létezik...

A bizottság, amelynek Helyzetjelentés 1. című sokszorosított kiadványból idézem, a

BOROS JENO FELVETÉLE

mészésen a probléma nem oldódott meg. Napjainkban mind gyakrabban találkozni hajléktalanokkal. Azok, akik kábítószeres fiatalokkal, állami gondozottakkal, alkoholistákkal, öreggelkel foglalkoznak, egyre többször adnak éves jelenségeket a családok hajléktalanság. Ez már a régió-nális munkanélküliség követ-kezménye. A családok egyse-lyen vonatra ülnek és elutaznak valamelyik nagyvárosba. Minden előkészület nélkül próbálnak valami munkalehetőséget szerezni. A tanácsoknál is megjelennék azért, hogy adja nekik egy szűkeglakást, esetleg megújítsák magukat is-mérősknél, néha felőrnék egy mosókonyhát, ahonnan az-tan kiakolhatják őket.

Az előbb elmondottak miatt az egyik fontos célunk az, hogy

Egyre több új öntevékeny üttörőközösség alakul. Merre tart az öttörőmozgalom, milyen a kapcsolata az alkermatív szervezeteivel? Egyre-bek bővült ezektől a kérdé-sekről beszélgetünk Germáné dr. Vasiag Györgynel, a Magyar Üttörők Szövetsége főtitkárával.

— Önök országsserte elbe-szélgettek üttörőkkel. Ennek eredményeit összegezték az országos tanács egyik legutób-bi ülésén. Ebből kiderült az, hogy a gyerekek alig tudnak kilátást tenni az iskola és az öttörőmozgalom tevé-kenysége között.

— Ha a gyerekek az első ta-lálkozást a politikával az öttörőmozgalomban úgy éli meg, hogy minden kötelező, min-den túlszabályozott, akkor a későbbiekben is mint keny-szett éli meg ezt. Ebből is adó-dik, hogy a középiskolások közül sokan elfordultak a KISZ-től.

Játék és katonasági

— Politikáról beszélt. Mennyire politika, mennyire kom-munista szervezeti az öttörő-mozgalom?

— Sokáig a politika szócso-veket használták az öttörő-mozgalom. A társadalom-gyermekekre tekintett azt valljuk, hogy ez ma már nem így van. Az öttörőmozgalom-ban a játék közvetítésével ér-vényesülhet a politika.

— Ez persze összekapcsoló-dott egyfajta katonasággal. Sorakozókkal, reggeli tornák-

hozzerítő gondozóhálozat se-gíteni tudna. Fontos lenne az, hogy a hajléktalanságot ne rendőri, büntetőjogi, hanem szociális problémaként kezel-jék — mondja Győri Péter.

A Déli pályaudvaron végig-nézhettem egy razziát. Gyor-san gördül be a két-fehér au-tó a pályaudvarra. Kevésbé gyorsan szállnak ki belőle a rendőrök. „Rossz kinézetű” ia-talokat igazoltatnak. Az egyi-kük egy földön fekvő merev tesztet mutat. Valahonnan előkerül a részegnek egy ba-rátja, hosszas kísérletek után segít neki feltápáskodni. Az igazoltatás után elkóvályognak a kijárat felé. A velük foglal-kozó rendőr már a hajlékta-lanokkal törődik. A részeg ba-rátja — távozottukban — lát-ványos győzelmi jelet mutat a felé háttal álló rendőrnek. A rendőr csendben, szűrőpróba-szerint végzi a dolgot. Elné-zően hagyja aludni a pályau-dvar népét. Valakinek nincs személyi igazolványa. Őt kivé-zelek, miközben az illető han-gosan üvölt, hogy éppen men-ni készült. Egy vasutas vonul végig komolykodva, szigorú arccal a színen. Azt játssza, hogy ő rendőr. Elkerül a váró-termek közül valaki jegyét. Elvégre a személyi igazolvá-nyát ő mégsem kérheti...

Ha leszall az éj

Éjféli körül elcsendesedik a pályaudvar. Néhány fiatal lóf-ról meg, a virágos néni kum-cognak. Egyébeknél csend, mo-zdulatlanság és izzadságszagú szuszogás. Ott marad a pályau-dvaron Teri néni, Klári néni és új ismerőseim közül sokan. Például Laci bácsi, aki valaha pék volt. Most ő a „kazász” ember. Nyaranta kimegy a Moszkva téri „emberpiacra”, szombatokonként ott vesznek fel alkalmi munkára embereket a kőművesek, a kertészek és tár-saik. Telente pedig befektözik valahová háziszerológán...

Itt horkol már Gábor is, aki fel-hoztak Pestre nevelőotthonba, azt gondolva, hogy majd jó szakmát tanul. Nem bírja, rendszeresen megszökik, de nincsenek Pesten ismerősei, akik elvinnék őt a meghihibb padlásokra, vagy a modern há-zakban a villanyszármék szamára külön leválasztott suf-nikba. Így neki is, mint sok kitaszítottnak, marad a pályau-dvar.

Mi pedig, jónével, diszing-vált állampolgárok, fursál-kodva nézünk rájuk. Irólóznuk a szagukról, gyorsan elfordít-juk a fejünket: azt gondolva — micsoda emberek...

Bóta Gábor

Iskolai beidegződések nélkül

Beszélgetés a Magyar Üttörők Szövetségének főtitkárával

elején elvesztettük az önálló-ságunkat. Az öttörőszövetsé-gekt ekkor beolvadtak a KISZ-kezelés alárendelté. A KISZ-nek 1957-től 1962-ig elso-sor-ban a lakóhelyeken működtek az öttörőcsapatok, s nemcsak pedagógusok voltak a vezetők. 1962-től az iskolákban kötele-zően megalakultak a csapatok, szinte minden gyerek öttörő, minden pedagógus öttörőve-zető lett. Így a mozgalomunk

— a KISZ-en kívül — az ál-lami feladatokat ellátó isko-lának is alárendelődött. En-nek a levét ísszuk meg ma is. — Sokan azt mondják, hogy egy iskolában kevesebb em-bert kapcsolhat aláalkulhat ki, mint egy grunodon. Ugyanis nem a gyerekek kölcsönös kapcsolatait fejleszt, hanem a tanár és a diákok közti együtt-működésre épít az iskola ok-tatás. Ezt jól mutatja a há-rom padosoros osztályterem, amely mint a színházban, a figyelemet a katedru felé tá-nyítja, és alaposan megnehe-zíti a gyerekek közötti kap-csolat kialakítását. Önök vi-szont alutól építkező, öntevé-zőti a gyerekek közötti kap-csolat kialakítását. Önök ki-vétel a jelenlegi iskolarend-szer nem kedvez. Hogyan le-het feloldani ezt az ellent-mondást?

— Az iskolában is, az üttörőmozgalomban is eddig

Igen!

Kedves Bartók! Váratlan levelemben köntörköt-nélkül megírod, hogy néhány hónapra nyugdíjaztad után kiléptél a pártból. Kérdezed, mi erről a véleményem és hogyan leszünk ezután.

Ilyen kérdésre eddig még nem kellett felelnem, ne csodálkozz, ha csak némi fejtörés után válaszolok. kem emberlétig ugyan soha semmi kitógasod nem is nem is lehetett ellened. Negyven esztendőm át, min-jában-rosszban egymás mellett álltunk, osztotta egy-ötromében, megosztva gyakorlat nem csekély gondját is. Egyébeként sem tartom a barátság kiadólagos kité-mának az egy párthoz való tartozást, de még a nézeti-nosság sem.

Engem inkább az elvártási kapcsolatunkban beáll-vidkozás kísérlet töprengésre. Talán magad is érezted, h — legalábbis régebben — jellemeztem rád. En soha tudtam úgy lelkeseidni, mint te, olyan ellenmondást i-tíró határozottsággal masztorni a megadott cél felé. I a valóságum sem voltak olyan mélyek, mint a tiéd a lódások idején. A sajátos mind gyakorta való talpra d-satnikor én, jótartam elől, de te mindig utolérteél, és is körözteél. Örtilem boldogulósodnak, hogy erről eve-jebb jutsz a ranglétrán. Talán csak az zavart, hogy a j-teténél nagyobb jelentőséget tulajdonított cimeidnek címekkel együtt járó előnyökhöz, például a szolgálati lennek tűnő apróságok most napról napra élesben tom. Évek óta az a rögeszmém, hogy a most joggal bí és szerencsére már túlhaladt társadalmi-gazdasági ka-tek között sem kellett volna emnyire lerongyolódniuk, a párttagok egésze valóban kommunista módon áll hi-tusa magasztalni. A rossz politika, az elhúzózott guda-szerkezeti sem romlotta jobban a szocializmus hitélet, n vakalaposunk hatalmaskodása, merev ellenkezése é csak munkatábornak, hivatalból párttagok közönye.

Az ember meggyőződése vidhozhat. Csak tisztelni dom a bátrakat, akik tevédeüket belátva más utat tarszanak. Am te semmi jelet nem adtad az ügyem mindaddig, amíg eldöntetted, ékes plescsnik kecsesgött. Azt írod, sokat csodálod, s még ma sem lútd az aia véget. Segíteni már nem tudsz, romtani pedig nem aia tovább. Mindannyian csodálunk, és a magunk helyén lelsők vagyunk a mostani állapotokért. De a mara méltóság és önbecsülés mégis azt mondád, hogy ne a bajunkat hagyjuk az utódokra. A mi dolgunk is, hog-kisítót vonatkoztatásuk új sinekre és építünk aia lódi, tartos alapot.

Nemrégiben egy főbüroai párttag vitájába kevertem. Feliszlalt ott jól fizetett vezető ember, és olyan nyugdíjas is, aki az orvosgát sem tudta aznap kitá-mni. Sok elkeseredett panas hangzott el, sok fájó igaz-got kellett meghallgatni. De azt senki nem mondta, h-hagyjuk el a sülyedő hajót. Egyikük ki is mondta, k-ken, hogy ha gondolkodó, lelkiismeretes emberek gyunk, éppen most ne adjuk fel, amikor végre jobban a közönséget döntheti el, hogyan haladjunk tovább. Egy fiatal párttag szó szerint így vélekedett: a n-ság és a demokracia vonzó eszközével adjuk vissza a n-ság és a demokracia vonzó ember hitét, cselekedeteit. A véleményemet kérted: nos, én ezeknek az ember-nek a nézeteiben osztozom.

Legutóbbi találkozásunk során — még szó sem k-tiltépéstől — arról beszélünk, hogy legyen végre az a kar szemérett és sokszor mosoha haza tízenegy honfitársunk valódi, biztonságos otthona. Ne egy v-több párt politikai játszótere, a hatalom külföldi re-és rongy aspiránsainak adógládija, hanem az épító so-ság igazságos, demokratikus, a szó igazi értelmében s-csalista közösség. Amelyet fázsa politikai elvek szer-a közösség bizalmát élvező feddhetetlen és felkészült litikusok segítenek fölfele a boldogulás lecsőfókáim.

Ha ebben még mindig egyetértünk, kilépesed ellen is igent mondd barátságunkra.

Kékesi Gyul

hogy elmondjam: az új-vezeletemek lényegében-gyermekprogramjuk.

— Milyen személyi és-gi feltételek adottak eh-

elnökségnek már egyetértési-joga van, amivel elvileg meg-íri és felmott társadalmi-akadályozhat egy számaria nem elfogadható döntést. A-ven figyelembe vett üttör-és gyermeklelmezési tétési di-jak emeléseivel — anélkül, hogy a szűkeges kompenzá-lások megőrtének volna — nem értetünk egyet, a jog-ha nem a tagok létszám-üttörőszövetség anyagi-„leszabály” beállítását. Pe-ldig ha nem értünk egyet, el-vileg nem léphetett volna-élebe a jogszabály.

— Ilyenkor mit tehetnek? — Levelemben fordultunk a miniszterelnökhöz, és jeleztük, hogy milyen jogszerelem ért-beállítását. Ertetveben szá-munkra, hogy például a Mű-velődési Minisztérium ilyen-kor mért nem halatja a sza-vat. Pedig nyilván tudniuk-kellett, hogy milyen követke-z-ményekkel jár ez az intéz-kedés. A gyerekek egy részt-k kivétel a napköziből, az ut-társadalom, meleg élelt csak este esznek.

Új programmal

— Az nem elképzelhető, hogy ha a hagyományos part-nerekkel nem tudnak megte-velőben együttműködni, akkor a Fideszrel vagy a kereszt-sz-mozgalommal fogjanak össze-döntéssé az, kik azok ezt a tervezetet elfog-Ésantán rendezik majd n